

EKSAMEN SRLE VÅR 2023:

Praktisk informasjon til studentene

Om eksamen

Eksamensordning: Skriftlig hjemmeeksamen og refleksjonsvideo.

Alle hjelpemidler er tillatt unntatt å spørre andre, inkludert chatboter. Under eksamen er det ikke tillatt å kommunisere med andre om oppgaven, eller å distribuere utkast til besvarelse eller fullstendig besvarelse. Slik kommunikasjon er å anse som fusk.

Innleverte eksamensbesvarelser vil bli kontrollerte for plagiat.

Intern og ekstern sensor.

Karakterregel: A-F. Karakteren settes på bakgrunn av skriftlig hjemmeeksamen, refleksjonsvideoen fungerer som "justerende muntlig", dvs. den kan trekke karakteren opp eller ned. Refleksjonsvideoen er også et middel for å vise at du har skrevet oppgaven selv og uten hjelp for eksempel fra en chatbot.

Alle deler av eksamen (skriftlig del A + skriftlig del B + refleksjonsvideo) må være bestått for å bestå eksamen.

Om skriftlig del av eksamen

Skriftlig del består av to oppgaver, oppgave A og B. Både oppgave A og B må besvares.

Total ramme for ord for begge oppgaver til sammen er minimum 1500 ord og maksimum 2000 ord. Litteraturlisten teller ikke inn i rammen 1500-2000 ord, men kommer i tillegg.

Besvarelsen skal være en helhetlig og faglig begrunnet tekst. Det forventes at kandidaten bruker faglitteraturen fra emnet til å besvare hver av oppgavene, i tillegg til barnehagens styringsdokumenter, som Rammeplan for barnehagen 2017 og lov om barnehager (barnehageloven).

Merk at følgende **ikke** skal være en del av besvarelsen: Stikkord, videre fortelling, egne erfaringer fra praksis, egne eller andres erfaringer knyttet til tematikken, eller liknende.

Det er krav om kildehenvisninger i teksten og litteraturliste.

Anbefaling, men ikke krav: Referansestil APA7, Font Calibri 11 pkt, linjeavstand 1,5.

Informasjon om muntlig del av eksamen

Muntlig del består av en videorefleksjon på maksimum 10 minutter.

I refleksjonsvideoen begrunner kandidaten valg av litteratur og utdrag fra styringsdokumenter til besvarelse av oppgave A og til oppgave B, og forklarer også hvilke vurderinger som er gjort og hvordan kandidaten har gått frem for å løse oppgavene.

I videoen skal kandidaten selv være fortellerstemme. Kandidatens stemme og ansikt skal være klart hørbar og synlig gjennom hele videoen. Presentasjonen skal ha et muntlig preg.

EKSAMEN SRLE VÅR 2023:

Hjemmeeksamen

Oppgave A

Ifølge rammeplanen skal barnehagen bidra til erfaring med demokrati. Reflekter over hva det innebærer at barnet i barnehagen får sitt første møte med en offentlig kultur og hvordan barnehagen kan sies å bidra til opplæring i demokrati.

Oppgave B

Hva kan du som pedagogisk leder gjøre i situasjoner som beskrevet i «Praksisfortellingen om Lill» (se under)? Reflekter faglig over hvordan og hvorfor profesjonsfaglig kompetanse har betydning i samarbeid mellom barnehagen og barnevern, til barnets beste. Refleksjonen skal inkludere svar på spørsmålene til praksisfortellingen (se under, spørsmål 1.-3.)

Praksisfortelling om Lill:

Du jobber på en avdeling med barn i alder 3-5 år. Lill (5 år) har ofte i de siste to månedene kommet med møkkete klær. Personalet i barnehagen har valgt å skifte til rene klær fra barnets egen hylle og vasket de skitne klærne i barnehagen.

Den siste uken har Lill spurt personalet om å få mat når hun har blitt levert i barnehagen rundt kl. 09.00. Og fortalt at «pappa rakk ikke å lage frokost, han måtte trøste mamma». Personalet i barnehagen har et godt samarbeid med begge foreldrene til Lill, hun har gått på avdelingen i to år.

Du har lagt merke til at de to siste månedene er det kun pappaen til Lill som har vært i barnehagen, ved levering og henting. Du har også lagt merke til de møkkete klærne og nå får du med deg at Lill ikke alltid får frokost.

En ettermiddag er du, Lill og pappaen til Lill i garderoben på slutten av dagen. Da sier pappaen: «Takk for at dere vasker klærne, det er litt vanskelig hjemme akkurat nå ...»

Hva gjør du som pedagogisk leder videre?

Spørsmål til praksisfortellingen:

1. Hva ligger i «kravet om opplysningsplikten til barnevernet» fra Rammeplan for barnehagen jf. barnehageloven § 22?
2. I hvilke situasjoner kan det være viktig å samarbeide med barnevernet? Du skal ha barnets beste som utgangspunkt.
3. Hva er saksgangen for en ansatt som er «uroilig» for et barns omsorgssituasjon, og om saken skal meldes til barnevernet;
  - Hvilke etiske utfordringer er viktig å drøfte med andre i personalet i en slik situasjon?
  - Hvordan møter man foresatte i en slik situasjon?

EKSAMEN SRLE VÅR 2023:

Vurderingskriterier delt med studentene

Vurderingskriterier for skriftlig oppgave

En god oppgavebesvarelse bruker pensum og styringsdokumenter aktivt og viser god vurderingsevne og selvstendighet i anvendelse av dem, og viser tydelig oppnådd læringsutbytte, jf. forventet utbytte i emnebeskrivelsen og beskrivelser av karakterer A-F.

Minimumskrav for å bestå skriftlig eksamen er å besvare oppgavene A og B, bruke pensum og rammeplan, og opplyse om alle kilder du har brukt. Vi anbefaler at du bruker referansestilen APA 7.

Vurderingskriterier for refleksjonsvideoen

En god refleksjonsvideo følger disse kriteriene:

- er på **maksimalt 10 minutter**
- du er **fortellerstemme** i din refleksjonsvideo, og ditt ansikt er synlig («**Talking Head**») i filmen
- **kvaliteten** på lyd, bilde og produksjon i refleksjonsvideoen skal være tilstrekkelig til at innholdet kommer godt frem og at det er lett å høre stemmen din og se ansiktet ditt gjennom hele presentasjonen. Samtidig skal presentasjonen ha et muntlig preg, ikke opplesning av manus, og elementer som er del av en vanlig presentasjon (litt nøling, kremting, stamming, å bruke noen sekunder på å finne riktig ord, og liknende) vil ikke trekke ned.
- du **begrunner ditt valg av litteratur og utdrag fra styringsdokumenter** til besvarelse av oppgave A og til oppgave B. Her får du også anledning til å forklare hvilke vurderinger du har gjort når du har valgt bort tekster som kan virke relevante, eller om du har valgt å bruke noen overlappende tekster.
- du beskriver **hvordan du har gått frem for å svare på oppgavene i den skriftlige delen**, for eksempel hva som var vanskelig, viktig, og hva du har lært av prosessen

Minimumskrav for å bestå refleksjonsvideo er å besvare oppgaven med en video som er max 10 minutter hvor din stemme er klart hørbar og ditt ansikt er synlig gjennom hele videoen, og å henvise til kilder.

EKSAMEN SRLE VÅR 2023:

Sensorveiledning

Sensorveiledning for oppgave A

Undervisning om temaet

Undervisningen har forklart studentene forskjellen på det private og det offentlige, og at barnet når det begynner i barnehagen på en måte for første gang opplever et møte med offentligheten og en offentlig kultur. I barnehagen har vi like regler for alle og barnehagelærerne er ikke-familiære myndighetspersoner.

Barnet er klar over sin avhengighet av foreldrene og at de bestemmer, men har liten lyst til at andre voksne skal bestemme over dem. I barnehagen møter de en kultur der de voksne bestemmer, men reglene er like for alle, og det er fokus på å skape et hyggelig fellesskap.

Barna læres opp i demokratisk samtale ved å lære å rekke opp hånden i samlingsstunden, så de kan bli hørt. Barnet skal forstå at de kan være med på å bestemme iblant og at deres stemmer blir hørt. I dag nedfelt i FNs barnekonvensjon.

Undervisningen har også lagt vekt på et historisk perspektiv og republikansk demokratiteori, og forklart at «frie borgere» historisk har vært menn med eiendom. Kvinner, barn og slaver har historisk ikke hatt politisk frihet. Barn har vært avhengige av sine foreldre inntil de blir myndige. Piker og kvinner ble i lange perioder og i mange samfunn ikke myndige, og fikk dermed heller ikke opplæring til politisk frihet. Dette endret seg gradvis i løpet av det 19. og i begynnelsen av det 20. århundre.

Et demokrati legger vekt på 1) offentlig rettsvesen med felles lover og regler (ikke privat justis), 2) menneskerettigheter, ytringsfrihet og deliberativt demokrati, 3) maktfordeling og fravær av vilkårlig makt.

Et minimum av hva besvarelsen bør inneholde:

- Studenten bør kunne forklare hva demokrati betyr (folkestyre) og hvordan barnehagen er et første møte for barna med en demokratisk kultur.
- Barnehagen har like regler for alle, som et demokratisk prinsipp.
- Barnehagen lærer barna en tidlig form for demokratisk stemmegivning ved å rekke opp hånden i samlingsstunden så deres stemme kan bli hørt.
- Barnehagen er som regel barnets første møte med en offentlig kultur, i betydningen en sfære som ikke er privat, og der regler og normer er fastsatt og vedtatt i en demokratisk prosess. Barnet møter et samfunn og et mangfoldig fellesskap der folk er forskjellige men like regler gjelder for alle.

Videre mulige momenter i besvarelsen:

- Studenten har muligheten til å drøfte politisk frihet og myndighet og barns behov for å føle seg frie.
- Vise at begrepet om medborgerskap alltid har vært knyttet til frihet og politisk beslutningsrett.
- Studenten kan trekke inn historiske perspektiver og drøfte hvordan barn og kvinner historisk ikke har vært frie, og at bare guttebarn fikk opplæring til politisk myndighet og beslutningsevne. Dagens barnehage gir lik oppmerksomhet til gutter og jenter.
- Drøfte hvordan demokratiet er et uttrykk for folkeviljen, og at samlingsstunden kan la barnas vilje i barnehagen komme til uttrykk og lære barna at deres viljer teller.

- Drøfte betydningen av at politisk frihet var uttrykk for uavhengighet av vilkårlig makt og at barn frykter de voksnes vilkårlige makt eller at barnehagen skal være vilkårlig når de begynner.
- Peke på at FNs barnekonvensjon gir barn rett til å bli hørt.
- Vise at antikkens begrep om et fritt samfunn var et trygt samfunn av frie, modige medborgere som tok vare på hverandre og var åpne for diskusjon og der alle skulle få si sin mening. Deres begrep om tyranni var et samfunn der frykten rådet og folk kviet seg for å si sin mening, av frykt for å komme på kant med elitene. Barnehagen er et første møte med en trygg demokratisk kultur der alle skal kunne si hva de vil og lære at deres stemme teller.

Relevant pensum som dekker dette temaet på kurset:

1. Powerpoint fra undervisning Håvard Friis Nilsen: Frihet og demokrati i barnehagen
2. Håvard Friis Nilsen (2022) «Demokratisk medborgerskap: Et republikansk perspektiv» i *Myndig medborgerskap demokrati i lærerutdanningen*, Oslo: Universitetsforlaget.
3. Anne Trine Kjørholt (2010), *Barn som samfunnsborgere: Til barnas beste?*, Oslo:

Universitetsforlaget, kapittel 1.

4. Elise Kipperberg (red) (2019) *Barnekonvensjonen i praksis: fra barnets behov til barnets rettigheter*, Bergen: Fagbokforlaget, (kapittelet av Kipperberg med samme tittel).
5. Kasin & Bergflødt (2020), «Barnehagen som samfunnsinstitusjon», «Barnehagens samfunnsmandat» og «Barnehagen og det enkelte barnet» i *Samfunnsfag for barnehagelærere*, Oslo: Cappelen Damm Akademisk.

Sensorveiledning for oppgave B:

Undervisning om temaet:

I undervisning med temaet «Når livet er vanskelig» har studentene, med bakgrunn i rammeplan og barnehageloven fått informasjon om hvorfor personalet i barnehagen er pliktet til å melde bekymring til barnevernet ved mistanke om omsorgssvikt.

Fra rammeplan: Gjennom den daglige og nære kontakten med barna er barnehagen i en sentral posisjon til å kunne observere og motta informasjon om barnas omsorgs- og livssituasjon. Personalet skal ha et bevisst forhold til at barn kan være utsatt for omsorgssvikt, vold og seksuelle overgrep, og vite hvordan dette kan forebygges og oppdages. Personalet skal kjenne til opplysningsplikten til barnevernet, jf. Barnehageloven (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 11).

Fra barnehageloven:

§ 46. Opplysningsplikt til barnevernet (Barnehageloven, LOV-2022-06-10-40 fra 01.01.2023, § 46).

- Enhver som utfører tjeneste eller arbeid etter denne loven, skal i sitt arbeid være oppmerksom på forhold som kan føre til tiltak fra barneverntjenesten.

- Enhver som utfører tjeneste eller arbeid etter denne loven, skal uten hinder av taushetsplikt melde fra til barneverntjenesten uten ugrunnet opphold

a. når det er grunn til å tro at et barn blir eller vil bli mishandlet, utsatt for alvorlige mangler ved den daglige omsorgen eller annen alvorlig omsorgssvikt,

b. når det er grunn til å tro at et barn har en livstruende eller annen alvorlig sykdom eller skade og ikke kommer til undersøkelse eller behandling,

c. når det er grunn til å tro at et barn med nedsatt funksjonsevne eller et spesielt hjelpetrengende barn ikke får dekket sitt særlige behov for behandling eller opplæring,

d. når det er grunn til å tro at et barn blir eller vil bli utnyttet til menneskehandel.

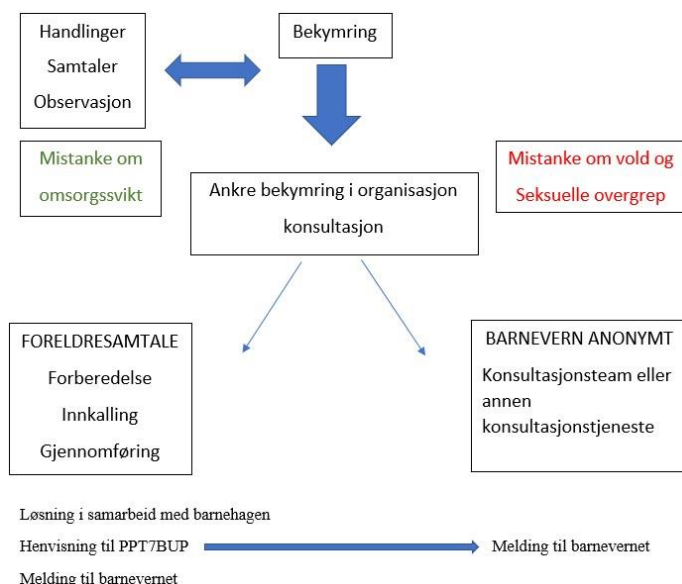
Det har blitt lagt vekt på «hva som kan menes med omsorgssvikt?». Hentet frem konkrete eksempler fra boken «Kva ser vi - kva gjer vi? Kap. 1 og 3» hvor det løftes frem at alle familier kan ha i perioder vanskelig livssituasjoner, men alt er ikke omsorgssvikt.

Omsorgssvikt og behov for samarbeid med barneværet betegnes av Nordhaug (2018, s. 14) når det forekommer alvorlig omsorgssvikt, menes det kroniske, det som er på samme måte stort sett hele tiden.

Videre har det blitt snakket om handlingskompetanse (Nordhaug 2018, kap. 3, s. 68); figur 3.1 og «Transport av bekymring» fram til konkret hjelp for barnet og familien.

Uro og bekymring

Figur 3.1 s. 68. Flytskjema for arbeidsprosessen når en opplever uro og bekymring.

Parallelt med Nordhaug (20108) ble Tholin (2021) flettet inn hele veien; Å handle til «beste for barnet» kan åpne for mange avveininger, utfordringer og interessekonflikter for barnehagelæreren, der vedkommende utsettes for vanskelige situasjoner som uansett krever handling (s. 73). Barnets

beste, foreldresamarbeid, profesjonsfaglig kompetanse og profesjonsetikk, har vært en del av undervisning.

Studentene har hatt flere undervisningsdager med temaene profesjonsfaglig kompetanse og profesjonsetikk. Knyttet til barnehagelærerrollen.

Et minimum av hva besvarelsen bør inneholde:

- Studenten bør vite om og klare å gjengi på en eller annen form, plikten beskrevet i rammeplan for barnehagen og barnehageloven; «kravet om opplysningsplikten til barnevernet».
- Vise kjennskap om hva omsorgssvikt kan innebære, og ulike vurderinger barnehagelæreren kan/bør foreta før barnevernet kontaktes. Som for eksempel; samarbeid drøfting med resten av personalet, samarbeid med foreldrene/foresatte.
- Studenten bør ha kjennskap til «saksgangen for en ansatt som er «urolig» for et barns omsorgssituasjon». Som for eksempel at foreldre/foresatte bestandig skal være involvert. Med unntak ved mistanke om vold og seksuelle overgrep.
- Studenten viser tydelig forståelse av egen rolle som fremtidig barnehagelærer i slike situasjoner, og ikke privatperson.

Videre mulige momenter i besvarelsen:

Studenten løfter punktene fra «Et minimum av hva besvarelsen bør inneholde» ved å:

- Vise til noen etiske, profesjonsfaglige utfordringer når handling kreves, uansett i situasjoner hvor det mistenkes omsorgssvikt, vold og seksuelle overgrep hos barn. Det vil si at studenten ikke kun skriver om plikten, men også profesjonsfaglige ansvaret det innebærer.
- Studenten går inn i hva det kan innebære å ha samarbeid med personalet og foresatte/foreldre. Skriver for eksempel om forberedelser, innkalling og gjennomføring for en samtale med foresatte/foreldre. Studenten kan også skrive om betydningen av observasjon, logg. Skriver om mulige drøftingsmomenter med barnehagepersonalet som handler om omsorgssvikt hos barn. Problematisere dette ved at ikke alle nødvendigvis er enig i en personalgruppe, hva kan/bør gjøres da? Begrunne hvorfor.
- Studenten har kjennskap til «saksgangen for en ansatt som er «urolig» for et barns omsorgssituasjon». Og bruker for eksempel begreper som grønn og rød sone når det skrives om bekymring og videre handling. Går inn i hva dette kan innebære samt noen konsekvenser.
- Studenten kobler hele veien tydelig sin rolle som fremtidig barnehagelærer og viser det underveis ved å bruke ulik faglitteratur og synligjør helheter og sammenhenger.

Sensorveiledning for refleksjonsvideo

Se vurderingskriterier delt med studentene (over).

Merk at refleksjonsvideoen skal være på max 10 minutter. Det skal trekke ned om refleksjonsvideoen er lengre enn 10 minutter, dette er studentene orientert om, lengre tid kan ellers gi kandidaten en fordel fordi det gir mer tid til å forklare og reflektere.

Se ellers tips delt med studentene (under).

Tips for å lage en god refleksjonsvideo, delt med studenter

Videoen skal altså inneholde en kort presentasjon av hvordan du har løst oppgave A og B og begrunnelse for de valgene du har gjort.

Du står i utgangspunktet helt fritt til å utforme eksamensfilmen din, men den får maksimalt være ti minutter, ikke 10:01.

Vi anbefaler at du planlegger godt hva du vil ha med i filmen før du starter innspilling, lag gjerne stikkord og snakk deg gjennom dem mens du tar tiden. Det er mulig å basere presentasjonen på manus, men fremføringen skal være muntlig og tydelig vise dine refleksjoner.

Det er mulig å spille inn presentasjonen på én gang, du kan også bruke pauseknappen i videoprogrammet til å ta pauser, samle deg og gjøre deg klar til å forklare videre. Det er også mulig å spille inn korte sekvenser og sett de sammen til en helhet i et videoredigeringsprogram. Du må derfor planlegge godt hva du ønsker å fortelle om og være presis i dine beskrivelser.

Eksamensfilmen er en **refleksjonsvideo**. Det betyr at du skal bruke mesteparten av filmen til å reflektere dine valg og begrunnelser. Mange bruker mye av filmen til å fortelle hva de har gjort i skriftlig oppgave, i stedet for å reflektere og begrunne, dette vil trekke ned på karakteren. Du kan forutsette at sensor har lest din skriftlige eksamensbesvarelse, så du trenger ikke forklare om den i detalj og du skal ikke gjenta besvarelsen.

Noen eksempler (ikke utfyllende) på typer refleksjonsspørsmål du bør svare på i filmen:

- hvorfor har du valgt denne innfallsvinkelen til oppgaven?
- hvorfor har du valgt den teorien fra litteraturen i emnet som du refererer? Var det åpenbare valg eller vanskelige valg?
- hvilke av emnets læringsutbytter har du fått jobbet med i oppgaven?

Om å henvise til kilder i video

Hvis du henviser til kilder du har brukt i oppgaven aksepterer vi at du henviser i korteste format:

- Fagtekster/pensum: Si tittel på boken/kapitlet/artikkelen og etternavn til forfatteren / alle forfatterne hvis det er flere. Du trenger ikke si alle kildene dine, men når du skal forklare hvilke valg du har gjort underveis kan det hende at du vil nevne noen.
- Rammeplanen / andre styringsdokumenter: Her holder det at du sier "...i Rammeplanen..."
- Kilder på nett: Her kan du si nettsiden, hva som karakteriserer den og hvorfor du har brukt den, eventuelt konkrete sider.
  - Eksempel 1: "Jeg har også brukt oppslagsverket Store norske leksikon på nett fordi jeg ville ha en tydeligere definisjon av fagbegrepet .... enn det jeg fant i pensumlitteraturen."
  - Eksempel 2: "Jeg har også brukt nettsiden Uenighetenes fellesskap på religioner.no, hvor forskjellige tros- og livssynssamfunn forteller om sitt syn i ulike spørsmål. Jeg brukte denne siden fordi ..... . På siden over spørsmål og svar var det mange temaer å velge mellom, jeg valgte ... og ... fordi ... ."
  - Tips: Bruk en søkemotor (for eksempel google.com, eller den mer personvernvennlige duckduckgo.com) og skriv inn stikkordene du nevner, de skal være tilstrekkelige til at den siden du refererer til kommer opp blant de første treffene i søket.

Hvis du skal referere til noe du ikke har referert i den skriftlige oppgaven er kravene noe høyere. Da kan du bruke en av metodene som Magnus Nohr forklarer i videoen (lenke til YouTube: <https://youtu.be/VpEApUcuuXU>), for eksempel å holde opp et ark der hele referansen står tydelig skrevet. Merk at i denne videoen får du mer informasjon og lærer mange mulige måter å gjøre det på, denne er det helt frivillig å se og bruke noen av disse.